

THE IMAGE OF WOMEN IN VIETNAMESE REVOLUTIONARY SONGS: ARTISTIC VALUE AND IMPLICATIONS FOR VOCAL TRAINING OF MUSIC MAJORS

Le Mai Ly

Thanh Hoa University of Culture, Sports and Tourism

Email: lemaily@dvttdt.edu.vn

Received: 10/3/2026

Reviewed: 12/3/2026

Revised: 18/3/2026

Accepted: 08/4/2026

Released: 15/4/2026

This paper examined the portrayal of women in Vietnamese revolutionary songs and its significance for teaching vocal performance to music students. Analyzing the characteristics of revolutionary songs and selected works, it identified key representations of women: heroic figures in the resistance, emotionally devoted and sacrificial women, and industrious participants in nation-building. The study also explored the artistic value of these songs through melody, lyrics, and expressive potential in vocal performance. Incorporating these songs into vocal training enhances students' technical skills, expressive ability, artistic sensibility, and understanding of Vietnamese culture, history, and national traditions.

Keywords: Vietnamese revolutionary songs; Women; Artistic value; Vocal training.

1. Giới thiệu

Ca khúc cách mạng Việt Nam là một phần quan trọng của nền âm nhạc hiện đại, gắn liền với các giai đoạn đấu tranh giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Với nội dung tư tưởng sâu sắc, giàu tính nhân văn cùng ngôn ngữ âm nhạc giàu cảm xúc, dòng ca khúc này không chỉ phản ánh đời sống tinh thần của xã hội mà còn giữ vai trò quan trọng trong giáo dục thẩm mỹ và bồi dưỡng lý tưởng cho nhiều thế hệ. Trong lĩnh vực đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp, đặc biệt là trong giảng dạy cho sinh viên ngành thanh nhạc, ca khúc cách mạng Việt Nam được xem là nguồn tư liệu có giá trị, vừa hỗ trợ rèn luyện kỹ thuật giọng hát, vừa góp phần phát triển năng lực biểu đạt và phong cách biểu diễn mang tính nghề nghiệp.

Trong kho tàng ca khúc cách mạng Việt Nam, hình tượng người phụ nữ được thể hiện với nhiều phương diện phong phú, gắn liền với những phẩm chất tiêu biểu như anh hùng, bất khuất, trung hậu, đảm đang và giàu lòng yêu nước. Thông qua ngôn ngữ âm nhạc và ca từ giàu tính biểu cảm, các nhạc sĩ đã khắc họa hình ảnh người phụ nữ không chỉ trong vai trò người mẹ, người vợ, người chiến sĩ ở hậu phương và tiền tuyến, mà còn như một biểu tượng của tinh thần hy sinh, ý chí kiên cường và niềm tin vào tương lai dân tộc. Các ca khúc về đề tài này vì vậy không chỉ mang giá trị tư tưởng sâu sắc mà còn chứa đựng những đặc trưng nghệ thuật tiêu biểu về giai điệu, tiết tấu, cấu trúc và khả năng biểu đạt cảm xúc - những yếu tố đặc biệt phù hợp với yêu cầu đào tạo sinh viên ngành thanh nhạc.

Đối với hoạt động giảng dạy cho sinh viên thanh nhạc, các ca khúc cách mạng viết về người phụ nữ có ý nghĩa quan trọng trong việc phát triển kỹ thuật thanh nhạc, khả năng xử lý tác phẩm và năng lực biểu diễn chuyên nghiệp. Thông qua quá trình học tập và thể hiện các tác phẩm này, sinh viên không chỉ nâng cao trình độ chuyên môn mà còn được bồi dưỡng cảm xúc nghệ thuật, tư duy thẩm mỹ cũng như nhận thức về giá trị văn hóa và truyền thống dân tộc. Tuy nhiên, trên thực tế, việc nghiên cứu và khai thác một cách hệ thống giá trị nghệ thuật của hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng Việt Nam nhằm phục vụ trực tiếp cho đào tạo sinh viên chuyên ngành thanh nhạc vẫn chưa được quan tâm đúng mức.

Từ những cơ sở trên, bài viết tập trung phân tích giá trị nghệ thuật của hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng Việt Nam, đồng thời làm rõ ý nghĩa và khả năng vận dụng các giá trị đó trong giảng dạy cho sinh viên ngành thanh nhạc, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả đào tạo trong lĩnh vực âm nhạc chuyên nghiệp.

2. Tổng quan nghiên cứu vấn đề

Ca khúc cách mạng Việt Nam từ lâu đã trở thành đối tượng nghiên cứu của nhiều nhà âm nhạc học và nhà nghiên cứu văn hóa nghệ thuật. Các công trình nghiên cứu chủ yếu tập trung làm rõ quá trình hình thành, phát triển, đặc điểm âm nhạc cũng như giá trị tư tưởng và nghệ thuật của dòng ca khúc này trong đời sống âm nhạc Việt Nam hiện đại. Trong công trình *Âm nhạc mới Việt Nam - Tiến trình và thành tựu*, Tú Ngọc, Nguyễn Thu, Nguyễn Trọng Ánh, Vũ Tự Lân (2000) đã khái quát tiến trình phát triển của âm nhạc Việt Nam thế kỷ XX, trong đó nhấn mạnh vai trò quan trọng của ca khúc cách mạng trong việc phản ánh đời sống xã hội, tinh thần đấu tranh của dân tộc và sự hình thành những hình tượng nghệ thuật tiêu biểu trong âm nhạc, bao gồm hình ảnh người chiến sĩ, người lao động và người phụ nữ Việt Nam trong các giai đoạn lịch sử khác nhau. Công trình này góp phần làm rõ giá trị tư tưởng và nghệ thuật của ca khúc cách mạng trong nền âm nhạc Việt Nam hiện đại [6].

Bên cạnh đó, các nghiên cứu về âm nhạc Việt Nam hiện đại cũng đề cập đến đặc điểm ngôn ngữ âm nhạc, phong cách sáng tác và giá trị nghệ thuật của nhiều tác phẩm tiêu biểu. Trong cuốn *Âm nhạc Việt Nam hiện đại*, Vũ Tự Lân (1998) đã phân tích những đặc trưng cơ bản của âm nhạc Việt Nam trong thế kỷ XX, đặc biệt là sự kết hợp giữa yếu tố dân tộc và ngôn ngữ âm nhạc hiện đại trong các sáng tác ca khúc. Tác giả cho rằng nhiều ca khúc cách mạng đã xây dựng thành công những hình tượng nghệ thuật giàu cảm xúc, trong đó hình tượng người phụ nữ được thể hiện với vẻ đẹp vừa anh hùng, vừa giàu tình cảm, góp phần tạo nên chiều sâu nghệ thuật cho tác phẩm. Những nhận định này cung cấp cơ sở lý luận quan trọng cho việc nghiên cứu giá trị nghệ thuật của hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng Việt Nam [5].

Ở góc độ sư phạm âm nhạc, vấn đề giảng dạy thanh nhạc trong đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp cũng đã được đề cập trong một số công trình nghiên cứu. Trong cuốn *Phương pháp sư phạm thanh nhạc*, Nguyễn Trung Kiên (2001) đã trình bày những nguyên tắc và phương pháp cơ bản trong giảng dạy thanh nhạc, nhấn mạnh vai trò của việc lựa chọn tác phẩm phù hợp nhằm phát triển kỹ thuật thanh nhạc, khả năng biểu cảm và phong cách biểu diễn của người học. Theo tác giả, các ca khúc có giá trị nghệ thuật cao, giàu cảm xúc và nội dung tư tưởng sâu sắc là nguồn tư liệu quan trọng trong quá trình đào tạo thanh nhạc. Đây cũng là cơ sở để xem xét khả năng vận dụng các ca khúc cách mạng, đặc biệt là những tác phẩm viết về hình tượng người phụ nữ, trong hoạt động giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên [3].

Nhìn chung, các công trình nghiên cứu đã góp phần làm sáng tỏ nhiều khía cạnh của ca khúc cách mạng Việt Nam cũng như những vấn đề lý luận về giảng dạy thanh nhạc. Tuy nhiên, việc nghiên cứu một cách hệ thống về giá trị nghệ thuật của hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng Việt Nam gắn với hoạt động giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên vẫn còn khá hạn chế. Vì vậy, việc tiếp tục phân tích và làm rõ giá trị nghệ thuật của hình tượng này, đồng thời xem xét khả năng vận dụng trong đào tạo thanh nhạc là cần thiết, góp phần bổ sung thêm cơ sở lý luận và thực tiễn cho lĩnh vực nghiên cứu và giảng dạy âm nhạc hiện nay.

3. Cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu

3.1. Cách tiếp cận

Thứ nhất, tiếp cận âm nhạc học: Hướng tiếp cận này tập trung phân tích các yếu tố cấu thành tác phẩm như giai điệu, tiết tấu, cấu trúc, ngôn ngữ âm nhạc và phong cách biểu hiện trong các ca khúc cách mạng viết về người phụ nữ, qua đó làm rõ những đặc điểm nghệ thuật góp phần khắc họa hình tượng người phụ nữ trong tác phẩm.

Thứ hai, tiếp cận văn hóa - nghệ thuật: Hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng được xem xét trong bối cảnh lịch sử, xã hội và đời sống văn hóa của từng giai đoạn, từ đó làm rõ ý nghĩa biểu tượng và giá trị nhân văn của hình tượng này trong âm nhạc.

Thứ ba, tiếp cận sư phạm âm nhạc: Trên cơ sở phân tích giá trị nghệ thuật của tác phẩm, bài viết xem xét khả năng vận dụng các ca khúc cách mạng viết về người phụ nữ trong giảng dạy thanh nhạc, góp phần rèn luyện kỹ thuật, phát triển khả năng biểu cảm và nâng cao năng lực biểu diễn cho sinh viên chuyên ngành thanh nhạc.

3.2. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu: Thu thập và nghiên cứu các công trình khoa học, giáo trình và tuyển tập ca khúc liên quan đến ca khúc cách mạng Việt Nam, hình tượng người phụ nữ trong nghệ thuật và phương pháp giảng dạy thanh nhạc nhằm xây dựng cơ sở lý luận cho bài viết.

Phương pháp phân tích tác phẩm âm nhạc: Lựa chọn một số ca khúc cách mạng tiêu biểu viết về người phụ nữ được lựa chọn để phân tích về giai điệu, ca từ, cấu trúc và khả năng biểu đạt cảm xúc, qua đó làm rõ cách thức thể hiện hình tượng người phụ nữ trong tác phẩm.

Phương pháp so sánh - đối chiếu được sử dụng để so sánh biểu hiện nghệ thuật của hình tượng người phụ nữ trong các ca khúc khác nhau, từ đó nhận diện những đặc điểm chung và nét riêng trong cách thể hiện.

Phương pháp liên hệ thực tiễn sư phạm nhằm đối chiếu kết quả nghiên cứu với hoạt động giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên, qua đó xác định khả năng vận dụng các ca khúc này trong đào tạo thanh nhạc.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Khái quát về ca khúc cách mạng Việt Nam và hình tượng người phụ nữ

Ca khúc cách mạng Việt Nam là một trong những dòng chảy quan trọng của nền âm nhạc Việt Nam hiện đại, hình thành và phát triển gắn liền với các giai đoạn lịch sử đấu tranh giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Từ thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp, chống đế quốc Mỹ cho đến giai đoạn đất nước hòa bình và đổi mới, ca khúc cách mạng đã phản ánh sinh động đời sống xã hội, tinh thần chiến đấu và khát vọng độc lập, tự do của dân tộc.

Về đặc điểm nghệ thuật, ca khúc cách mạng thường mang giai điệu rõ ràng, giàu tính trữ tình và tính quần chúng, dễ nhớ, dễ hát, phù hợp với nhiều đối tượng người nghe. Ngôn ngữ âm nhạc trong các ca khúc này thường kết hợp hài hòa giữa yếu tố dân gian truyền thống

với thủ pháp sáng tác âm nhạc hiện đại, tạo nên phong cách âm nhạc vừa gần gũi, vừa giàu sức biểu cảm. Bên cạnh đó, ca từ trong ca khúc cách mạng thường giàu hình ảnh, mang tính khái quát cao, góp phần khắc họa những hình tượng nghệ thuật tiêu biểu của con người Việt Nam trong các giai đoạn lịch sử khác nhau.

Trong dòng ca khúc cách mạng, hình tượng người phụ nữ giữ một vị trí đặc biệt quan trọng. Người phụ nữ không chỉ xuất hiện như một nhân vật nghệ thuật mà còn là biểu tượng của vẻ đẹp tâm hồn, ý chí và phẩm chất cao quý của dân tộc Việt Nam. Qua các ca khúc, hình ảnh người phụ nữ được khắc họa với nhiều vai trò khác nhau: người mẹ, người vợ, người chiến sĩ, người lao động... nhưng đều toát lên những phẩm chất tiêu biểu như anh hùng, bất khuất, trung hậu, đảm đang. Việc xây dựng hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng không chỉ góp phần tôn vinh vai trò của phụ nữ trong lịch sử dân tộc mà còn tạo nên những giá trị nghệ thuật sâu sắc, làm phong phú thêm nội dung và cảm xúc của dòng ca khúc này.

4.2. Biểu hiện của hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng

Thứ nhất, hình tượng người phụ nữ anh hùng trong kháng chiến: Trong nhiều ca khúc cách mạng, người phụ nữ được khắc họa như những chiến sĩ kiên cường, dũng cảm tham gia vào cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc. Họ có thể là những cô gái thanh niên xung phong mở đường, những nữ du kích nơi chiến trường, hay những người con gái sẵn sàng hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc. Những hình tượng này thường gắn với tinh thần lạc quan, ý chí chiến đấu mạnh mẽ và lòng yêu nước sâu sắc, góp phần khắc họa hình ảnh người phụ nữ Việt Nam vừa dịu dàng, vừa kiên cường trong thời chiến.

Ca khúc “Cô gái mở đường” (nhạc sĩ Xuân Giao). Tác phẩm ra đời trong bối cảnh cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, khắc họa hình ảnh những nữ thanh niên xung phong ngày đêm bám trụ trên các tuyến đường chiến lược để bảo đảm giao thông cho tiền tuyến. Qua giai điệu tươi sáng, khỏe khoắn và tiết tấu nhịp nhàng, bài hát thể hiện tinh thần lạc quan và ý chí vượt qua gian khổ của những cô gái trẻ nơi chiến trường. Ca từ giản dị nhưng giàu hình ảnh như: “*Em đi san đường, em đi bạt núi...*” đã khắc họa rõ nét hình ảnh người phụ nữ vừa dũng cảm, vừa giàu nhiệt huyết, sẵn sàng cống hiến tuổi trẻ cho sự nghiệp giải phóng dân tộc.

Em đi lên rừng cây xanh mở lối. Em đi lên
Tiếng nói Bác Hồ trong tim ngồi sáng. Như sao mai
Em đi san rừng em đi bạt núi. Em như con
núi, núi ngà cúi đầu. Em đi bác những nhịp..
lấp lánh rọi núi rừng. Soi cho em đút chặng
sưởi nước chảy không ngừng. Em đang bước tiếp chặng

Về mặt nghệ thuật, giai điệu của ca khúc mang tính chất hành khúc kết hợp với chất trữ tình, tạo nên sắc thái vừa mạnh mẽ vừa tươi trẻ, phù hợp với việc thể hiện tinh thần kiên cường và niềm tin của người phụ nữ trong kháng chiến. Khi thể hiện trong biểu diễn thanh nhạc, tác phẩm đòi hỏi người hát phải thể hiện được sự khỏe khoắn, rõ ràng trong tiết tấu, đồng thời truyền tải được cảm xúc lạc quan và tinh thần nhiệt huyết của nhân vật trữ tình. Qua

đó, hình tượng người phụ nữ anh hùng trong kháng chiến được khắc họa sinh động, góp phần làm nổi bật vai trò và đóng góp to lớn của phụ nữ Việt Nam trong lịch sử dân tộc.

Thứ hai, hình tượng người phụ nữ giàu tình cảm, thủy chung và giàu đức hy sinh: Bên cạnh hình ảnh người phụ nữ anh hùng trong chiến đấu, nhiều ca khúc cách mạng còn thể hiện vẻ đẹp tâm hồn của người phụ nữ với những phẩm chất giàu tình cảm, thủy chung và đức hy sinh cao cả. Họ là những người mẹ, người vợ nơi hậu phương luôn dõi theo và động viên người thân nơi tiền tuyến; đồng thời là biểu tượng của tình yêu, lòng nhân hậu và sự bền bỉ trong những năm tháng khó khăn của đất nước. Những hình tượng này thường được thể hiện qua giai điệu trữ tình, sâu lắng và ca từ giàu cảm xúc.

Tiêu biểu là ca khúc “Huyền thoại mẹ” của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn. Bài hát được sáng tác dựa trên hình ảnh người mẹ Việt Nam trong thời kỳ chiến tranh, đặc biệt gọi nhắc đến những người mẹ anh hùng đã lặng lẽ hy sinh, nuôi dưỡng và tiễn con ra chiến trường vì sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Qua ca từ giàu chất thơ như “*Mẹ là nước chứa chan, trôi dùm con phiền muộn...*”, hình ảnh người mẹ hiện lên với tình yêu thương bao la, sự hy sinh thầm lặng và tấm lòng vị tha sâu sắc.

Mẹ về đứng dưới mưa che đàn con nằm ngủ canh từng
bước chân thù Mẹ ngồi dưới cơn mưa. Mẹ lội qua con
suối dưới mưa bom không ngại Mẹ nhẹ nhàng đưa lối tiễn con qua núi...

Về phương diện âm nhạc, giai điệu của bài hát mang tính trữ tình, chậm rãi và sâu lắng, tạo nên không gian cảm xúc lắng đọng, phù hợp với việc khắc họa hình tượng người mẹ giàu tình cảm và đức hy sinh. Những đường nét giai điệu mềm mại cùng cách xử lý tiết tấu nhẹ nhàng giúp người nghe cảm nhận rõ hơn sự thiêng liêng của tình mẫu tử cũng như nỗi niềm sâu kín của người mẹ trong chiến tranh. Trong biểu diễn thanh nhạc, tác phẩm đòi hỏi người hát phải có khả năng xử lý tinh tế về sắc thái, kiểm soát tốt hơi thở và truyền tải cảm xúc nội tâm sâu sắc. Qua đó, hình tượng người phụ nữ - người mẹ Việt Nam được khắc họa với vẻ đẹp nhân văn, giàu tình yêu thương và sự hy sinh cao cả, góp phần làm nổi bật giá trị nghệ thuật và ý nghĩa nhân văn của ca khúc cách mạng.

Thứ ba, hình tượng người phụ nữ lao động, xây dựng quê hương đất nước: Sau chiến tranh, hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng tiếp tục được mở rộng với hình ảnh những người phụ nữ tích cực tham gia lao động, sản xuất, góp phần xây dựng quê hương và phát triển đất nước. Họ xuất hiện trong nhiều vai trò khác nhau như người công nhân, người nông dân, người giáo viên hay những người phụ nữ bình dị trong đời sống thường nhật nhưng giàu nghị lực và tinh thần cống hiến. Các ca khúc viết về đề tài này thường mang giai điệu tươi sáng, giàu sức sống, thể hiện niềm tin và khát vọng về một tương lai tốt đẹp của đất nước trong thời kỳ hòa bình và xây dựng.

Một ví dụ tiêu biểu minh chứng cho hình tượng này là ca khúc *Người đi xây hồ Kẻ Gỗ* của nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý. Trong bài hát, hình ảnh người phụ nữ được khắc họa rõ nét qua câu hát: “*Người đi xây hồ Kẻ Gỗ / Để đàn mường nhỏ/ tưới mát quanh năm, Từng đàn cá lặn/ cây lúa thêm nặng bông/...*”. Hình ảnh “Người đi xây hồ” thể hiện người phụ nữ rời quê hương để tham gia lao động tại công trình thủy lợi Kẻ Gỗ - một công trình có ý nghĩa quan trọng đối với sản xuất nông nghiệp và đời sống của người dân. Qua đó cho thấy người phụ nữ không chỉ gắn với vai trò trong gia đình mà còn trực tiếp góp sức vào công cuộc lao động và kiến thiết đất nước.

đập. ta nuôi dòng nước ngọt. Để đàn mường nhỏ tám
 nhỏ theo sông về với biển. Bò đòi hoang lại trong
 vẫn vang vang lời trông giục. Mặt hồ lay động lên
 la si si la son la re do re so do re son la
 mát quanh năm. Ruộng đồng ta thóa mơ ước bao ngàn
 nắng trong mưa. Để người nên khô như đất kia cần
 sông sòng mênh mông. Từng đàn cá lợi cây lúa thêm nặng
 si la son son do re son do re son la si son mi re
 năm Ơ... ơ.. Tay anh phá đá tay em đào
 khô Ơ.. ơ.. Ta đi những bước thênh thang đồng
 bông.. son re son son son son son mi re re son

Đặc biệt, cụm từ “*cho cây lúa thêm nặng bông*” mang ý nghĩa biểu tượng cho khát vọng xây dựng cuộc sống ấm no, sung túc. Giai điệu bài hát mang màu sắc dân ca, tươi sáng và giàu cảm xúc, góp phần làm nổi bật tinh thần lạc quan, sự hăng say lao động và niềm tin vào tương lai của người phụ nữ Việt Nam trong thời kỳ xây dựng đất nước. Qua đó, ca khúc đã khắc họa hình tượng người phụ nữ Việt Nam giản dị nhưng giàu nghị lực, luôn tích cực đóng góp cho sự phát triển của quê hương và xã hội.

4.3. Giá trị nghệ thuật của hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng

Giá trị về giai điệu và ngôn ngữ âm nhạc: Nhiều ca khúc cách mạng viết về người phụ nữ sở hữu giai điệu giàu tính trữ tình, mềm mại nhưng vẫn mang sức mạnh nội tâm, phù hợp với việc thể hiện vẻ đẹp vừa dịu dàng vừa kiên cường của người phụ nữ Việt Nam. Các nhạc sĩ thường sử dụng những đường nét giai điệu mượt mà, kết hợp với tiết tấu linh hoạt và những quãng nhạc giàu cảm xúc, tạo nên sức hấp dẫn nghệ thuật cho tác phẩm.

Giá trị về ca từ và hình tượng nghệ thuật: Ca từ trong các ca khúc cách mạng viết về người phụ nữ thường giàu hình ảnh, mang tính biểu tượng và gợi cảm xúc mạnh mẽ. Thông qua những hình ảnh gần gũi như dòng sông, cánh đồng, con đường, hay những địa danh lịch sử, các nhạc sĩ đã khắc họa hình tượng người phụ nữ vừa cụ thể, vừa mang ý nghĩa biểu trưng cho tinh thần dân tộc.

Giá trị biểu cảm trong biểu diễn thanh nhạc: Những ca khúc về người phụ nữ thường đòi hỏi người hát phải thể hiện được sự kết hợp hài hòa giữa kỹ thuật thanh nhạc và khả năng truyền tải cảm xúc. Tùy theo nội dung và tính chất của từng tác phẩm, người biểu diễn cần thể hiện các sắc thái khác nhau như hào hùng, tha thiết, sâu lắng hay tươi sáng. Điều này góp phần làm nổi bật chiều sâu nghệ thuật của tác phẩm và tạo nên hiệu quả biểu cảm trong biểu diễn.

4.4. Ý nghĩa đối với dạy hát cho sinh viên đại học thanh nhạc

Trước hết, các ca khúc cách mạng viết về hình tượng người phụ nữ có ý nghĩa thiết thực đối với quá trình đào tạo sinh viên chuyên ngành Thanh nhạc. Những tác phẩm như *Cô gái mở đường*, *Huyền thoại mẹ* và *Em đi xây hồ Kẻ Gỗ* không chỉ có giá trị nghệ thuật mà còn phù hợp với yêu cầu rèn luyện kỹ thuật giọng hát ở trình độ đại học. Khi thể hiện *Cô gái mở đường*, sinh viên Thanh nhạc cần làm nổi bật sắc thái mạnh mẽ, dứt khoát của nhịp hành khúc, qua đó phát triển khả năng kiểm soát hơi thở, phát âm chuẩn xác và xử lý tiết tấu linh hoạt. Đối với *Huyền thoại mẹ*, yêu cầu đặt ra là sự tinh tế trong điều tiết âm lượng, độ vang và khả năng biểu đạt nội tâm sâu sắc - những yếu tố quan trọng trong đào tạo ca sĩ chuyên nghiệp. Trong khi đó, *Em đi xây hồ Kẻ Gỗ* với âm hưởng dân ca giúp sinh viên rèn luyện kỹ thuật legato, xử lý câu nhạc mềm mại và thể hiện sắc thái biểu cảm giàu tính dân tộc. Việc luyện tập các tác phẩm này góp phần phát triển toàn diện năng lực biểu diễn của sinh viên Thanh nhạc, từ kỹ thuật đến cảm xúc nghệ thuật của tác phẩm.

Bên cạnh đó, việc học tập và thể hiện các ca khúc này còn đóng vai trò quan trọng trong việc bồi dưỡng tư duy thẩm mỹ và năng lực cảm thụ âm nhạc cho sinh viên Thanh nhạc. Hình tượng người phụ nữ trong các ca khúc cách mạng được xây dựng với những phẩm chất tiêu biểu như anh hùng, giàu đức hy sinh và tinh thần cống hiến. Thông qua việc thể hiện *Cô gái mở đường*, sinh viên cảm nhận rõ nét hình ảnh nữ thanh niên xung phong kiên cường, dũng cảm trong chiến đấu. *Huyền thoại mẹ* giúp người học khai thác chiều sâu tình cảm, từ đó nâng cao khả năng xử lý tác phẩm mang tính trữ tình. Trong khi đó, *Em đi xây hồ Kẻ Gỗ* tạo điều kiện để sinh viên thể hiện sự tươi sáng, lạc quan trong phong cách biểu diễn. Qua quá trình này, sinh viên Thanh nhạc không chỉ rèn luyện kỹ năng mà còn nâng cao khả năng phân tích và truyền tải nội dung tư tưởng của tác phẩm một cách chuyên nghiệp.

Ngoài ra, việc đưa các ca khúc cách mạng về hình tượng người phụ nữ vào chương trình giảng dạy còn góp phần nâng cao hiểu biết về văn hóa, lịch sử và truyền thống dân tộc cho sinh viên Thanh nhạc. Mỗi tác phẩm đều gắn liền với những bối cảnh lịch sử cụ thể và phản ánh sâu sắc đời sống xã hội Việt Nam. Thông qua việc nghiên cứu và biểu diễn các ca khúc tiêu biểu, sinh viên có điều kiện nhận thức đầy đủ hơn về vai trò và đóng góp của người phụ nữ Việt Nam trong các thời kỳ. Điều này không chỉ hỗ trợ cho hoạt động biểu diễn mà còn góp phần hình thành bản lĩnh nghệ thuật và ý thức trách nhiệm xã hội của người học trong quá trình phát triển nghề nghiệp.

Như vậy, việc khai thác các ca khúc cách mạng viết về hình tượng người phụ nữ trong giảng dạy có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với đào tạo sinh viên chuyên ngành Thanh nhạc. Đây là nguồn tư liệu vừa giàu giá trị nghệ thuật, vừa có ý nghĩa giáo dục sâu sắc, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo ngành thanh nhạc trong các cơ sở giáo dục nghệ thuật hiện nay.

5. Thảo luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy việc đưa các ca khúc cách mạng viết về hình tượng người phụ nữ vào chương trình đào tạo có ý nghĩa quan trọng đối với sinh viên chuyên ngành Thanh nhạc, xét trên cả phương diện chuyên môn và giáo dục thẩm mỹ. Trước hết, các tác phẩm này góp phần bổ sung nguồn tư liệu giảng dạy có giá trị, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên Thanh nhạc trong việc rèn luyện kỹ thuật giọng hát và phát triển năng lực biểu đạt nghệ thuật. Với đặc trưng giai điệu rõ ràng, giàu tính biểu cảm và nội dung tư tưởng sâu sắc, các ca khúc cách mạng giúp người học nâng cao khả năng xử lý tác phẩm theo định hướng chuyên nghiệp, phù hợp với mục tiêu đào tạo ca sĩ và giáo viên thanh nhạc. Bên cạnh đó, việc tiếp cận

hình tượng người phụ nữ trong các ca khúc còn góp phần bồi dưỡng tư duy thẩm mỹ, củng cố nhận thức về các giá trị văn hóa - lịch sử, từ đó hình thành chiều sâu trong cảm thụ và biểu hiện nghệ thuật của sinh viên.

Từ góc độ thực tiễn giảng dạy cho sinh viên ngành Thanh nhạc, có thể nhận thấy một số thuận lợi cơ bản trong việc khai thác các ca khúc này. Cụ thể, cấu trúc giai điệu mạch lạc, tính chất trữ tình kết hợp với nội dung giàu hình tượng tạo điều kiện thuận lợi cho việc tích hợp rèn luyện kỹ thuật và phát triển khả năng biểu cảm. Thông qua quá trình luyện tập và biểu diễn, sinh viên Thanh nhạc có thể nâng cao các kỹ năng chuyên môn như kiểm soát hơi thở, xử lý sắc thái, làm chủ âm lượng và thể hiện phong cách biểu diễn phù hợp với đặc trưng tác phẩm. Tuy nhiên, nghiên cứu cũng chỉ ra một số hạn chế, trong đó đáng chú ý là việc một bộ phận sinh viên chưa nắm vững bối cảnh lịch sử và nội dung tư tưởng của ca khúc, dẫn đến sự hạn chế trong khả năng cảm thụ và tái hiện giá trị nghệ thuật của tác phẩm một cách sâu sắc và chính xác.

Trên cơ sở đó, để nâng cao hiệu quả giảng dạy đối với sinh viên Thanh nhạc, cần thực hiện đồng bộ một số định hướng. Trước hết, việc lựa chọn tác phẩm cần đảm bảo phù hợp với trình độ kỹ thuật, đặc điểm giọng hát và định hướng đào tạo chuyên sâu của sinh viên. Đồng thời, quá trình giảng dạy cần kết hợp chặt chẽ giữa rèn luyện kỹ thuật thanh nhạc với hoạt động phân tích nội dung, bối cảnh lịch sử và giá trị nghệ thuật của tác phẩm nhằm nâng cao năng lực cảm thụ toàn diện. Bên cạnh đó, việc tăng cường các hoạt động thực hành biểu diễn và trải nghiệm sân khấu được xem là yếu tố quan trọng, góp phần phát triển bản lĩnh nghề nghiệp, khả năng làm chủ sân khấu và nâng cao hiệu quả thể hiện các ca khúc cách mạng.

Như vậy, việc khai thác các ca khúc cách mạng về hình tượng người phụ nữ trong đào tạo sinh viên chuyên ngành Thanh nhạc không chỉ đáp ứng yêu cầu phát triển kỹ năng chuyên môn mà còn góp phần định hình năng lực thẩm mỹ và bản lĩnh nghệ thuật của người học trong bối cảnh đào tạo âm nhạc hiện nay.

6. Kết luận

Hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng Việt Nam là một hình tượng nghệ thuật tiêu biểu, phản ánh sâu sắc vẻ đẹp tâm hồn, phẩm chất và vai trò của người phụ nữ Việt Nam trong các giai đoạn lịch sử của dân tộc. Thông qua ngôn ngữ âm nhạc giàu cảm xúc và ca từ giàu hình ảnh, các nhạc sĩ đã khắc họa thành công hình ảnh người phụ nữ với những phẩm chất cao đẹp như anh hùng, kiên cường, giàu đức hy sinh và tình yêu quê hương đất nước. Những giá trị đó không chỉ góp phần làm phong phú nội dung của ca khúc cách mạng mà còn tạo nên những giá trị nghệ thuật bền vững trong nền âm nhạc Việt Nam hiện đại.

Đối với lĩnh vực đào tạo thanh nhạc, các ca khúc cách mạng viết về hình tượng người phụ nữ có ý nghĩa quan trọng trong việc rèn luyện kỹ thuật thanh nhạc, phát triển khả năng biểu cảm và nâng cao năng lực cảm thụ âm nhạc cho sinh viên ngành thanh nhạc. Đồng thời, thông qua việc học tập và thể hiện các tác phẩm này, sinh viên còn được bồi dưỡng cảm xúc nghệ thuật, nâng cao nhận thức về các giá trị văn hóa, lịch sử và truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Vì vậy, việc lựa chọn, khai thác và vận dụng hợp lý các ca khúc cách mạng về hình tượng người phụ nữ trong giảng dạy thanh nhạc là cần thiết. Điều này không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả đào tạo chuyên môn mà còn giúp phát huy giá trị của dòng ca khúc cách mạng trong môi trường giáo dục nghệ thuật, qua đó đóng góp vào việc bảo tồn và lan tỏa các giá trị văn hóa âm nhạc truyền thống trong đời sống hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Tô Hải (2000), *Hồi ký âm nhạc*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
- [2]. Trần Văn Khê (2007), *Âm nhạc truyền thống Việt Nam*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
- [3]. Nguyễn Trung Kiên (2001), *Phương pháp sư phạm thanh nhạc*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
- [4]. Nguyễn Trung Kiên (2014), *Nghệ thuật thanh nhạc*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
- [5]. Vũ Tự Lân (1998), *Âm nhạc Việt Nam hiện đại*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
- [6]. Tú Ngọc - Nguyễn Thụ - Nguyễn Trọng Ánh - Vũ Tự Lân (2000), *Âm nhạc mới Việt Nam - Tiến trình và thành tựu*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
- [7]. Nhiều tác giả (2005), *Tuyển tập ca khúc cách mạng Việt Nam*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
- [8]. Nguyễn Thị Nhung (1998), *Âm nhạc Việt Nam - Tác giả và tác phẩm*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.

HÌNH TƯỢNG NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG CA KHÚC CÁCH MẠNG VIỆT NAM VỚI GIÁ TRỊ NGHỆ THUẬT VÀ Ý NGHĨA ĐỐI VỚI GIẢNG DẠY THANH NHẠC CHO SINH VIÊN CHUYÊN NGÀNH THANH NHẠC

Lê Mai Ly

Trường Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa

Email: lemaily@dvttdt.edu.vn

Ngày nhận bài: 10/3/2026

Ngày phản biện: 12/3/2026

Ngày tác giả sửa: 18/3/2026

Ngày duyệt đăng: 08/4/2026

Ngày phát hành: 15/4/2026

Bài viết nghiên cứu hình tượng người phụ nữ trong ca khúc cách mạng Việt Nam và ý nghĩa của hình tượng này đối với giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên chuyên ngành thanh nhạc. Trên cơ sở phân tích đặc điểm của ca khúc cách mạng và khảo sát một số tác phẩm tiêu biểu, bài viết làm rõ các biểu hiện cơ bản của hình tượng người phụ nữ như: người phụ nữ anh hùng trong kháng chiến, người phụ nữ giàu tình cảm, thủy chung và đức hy sinh, cũng như người phụ nữ lao động tích cực tham gia xây dựng quê hương đất nước. Đồng thời, bài viết phân tích giá trị nghệ thuật của các ca khúc ở phương diện giai điệu, ca từ và khả năng biểu đạt cảm xúc trong biểu diễn thanh nhạc. Từ đó, nghiên cứu khẳng định việc khai thác các ca khúc cách mạng viết về người phụ nữ trong giảng dạy thanh nhạc không chỉ giúp sinh viên chuyên ngành thanh nhạc rèn luyện kỹ thuật biểu diễn và khả năng biểu cảm mà còn góp phần bồi dưỡng cảm xúc nghệ thuật, nâng cao hiểu biết về văn hóa, lịch sử và truyền thống dân tộc.

Từ khóa: Ca khúc cách mạng Việt Nam; Người phụ nữ; Giá trị nghệ thuật; Giảng dạy thanh nhạc.